

Helduen literatura | ANTZERKIA

Eta Karmele?
Samara Velte
Edo!, 2013

Godoten soineko urratua

EDO! argitaletxe jaioberriak argitaratu dituen lau lanetako bat da *Eta Karmele?*. Zarautzen estreinatu zutenetik 5 urtera kaleratu dute. Samara Veltek idatzi zuen Ainhoa Alberdik eta Iraia Eliasek antzezteko, eta orain arte 80 aldiz taularatu dute. Antzerki absurdoaren generoan kokatzen da eta Samuel Becketten *En attendant Godot* (1952) antzezlanean oinarrituta dago. Bertan bi gizon daude zuhaitz baten ondoan Godoten zain, eta bitartean berba egiten dute. *Eta Karmele?* lanean ere bi emakume daude Karmeleren zain, kotxe baten inguruan. Bi antzezlanetan agertzen dira jendar-teari eta botere harremanei buruzko solasaldiak, errepikapenak, umorea eta komunikazio-inkomunikazio egoerak.

Baina zein da diferentzia azpimarragarriena? Samara Veltek Becketten lana transgenerizatu duela. Zain daudenak eta heltzen ez dena emakume bihurtu ditu. Zer gerta daiteke Godoti gona jantzita? Nolako aldaketak pairatuko dituzte pertsonaiek, tramak edo jorratutako gaiek? Becketten lanean solaskideen bizitzaren zertzeladak ematen zaizkigu eta Godot da haien arteko lotura. Velteren lanean ordea Karmeleren berri dugu, bi pertsonaiek berarekin bizitakoa eta partekatutakoa dute hizpide eta lotura. Bi gizonen klase sisteman eta aberastasunaren banaketan mugetan bizi dira, kultura estatubatuar neoliberean 'galtzaileak' izango lirateke. Bi emakumeak... emakume dira. Eta horrek baldintzatzen ditu haien gorputzak, jokaerak eta bizipenak. Oso kontziente dira haien genero identitateaz: *Zer gaitun gu? A! Bazakinat! Emakumeak gaitun!* (noka hitz egiteak ere izaera hori agerian uzten du etengabe). Edertasunaren kanonarekiko kezka agertzen da (*Ez bago polita, bi polita haiz*), ahul eta pasiboaren rola (*Beldur naun! Eta nork babestuko hau?*), edo emozioekiko joera eta haragiztatutako subjektua (*Gure historia emozioak pizteko gai diren gorputzez gabetua zagon... Zergatik ez zuen esaten [Deskartesek] 'maite dut, beraz, banaiz' edo 'ukitzen dut, beraz, banaiz'*).

Baina osagai guztien artean gailentzen dena emakumeengako egiturazko biolentzia da. Karmele bere erasotzailearekin bizi da, (*Bizi ez, Karmele bere etxean hil egiten dun*). Virginie Despentesek Teoria *King Kong* (2007) lanean Camille Plagiak esandakoa aipatzen du: "bortxaketa emakume izatearekin batera doan arrisku sailhestezina da etxetik atera eta aske ibili nahi baduzu". Karmeleren kasuan bortxakeria etxean dago, baina edonon topa daiteke, (berriki Adak eta Jennyk gimnasioan topatu bezala). *Eta Karmele?* Zain ditu lagunak, kalean, kotxearen ondoan.. ■

Amaia Alvarez Uria

Iniziazioko nobela

HISTORIAKO istorio honek Miarritzeko La Négresse auzoan du abiapuntu. Bitxia egin zait tokia: Iturralde lehengusu Ramuntchorekin promenatzen doanean, bertako auzo errusiarrak seinalatu dio honek. Neroni La Négresse Miarritzeko *banlieue* auzoa begitandu zait betidanik. Inpresio bat besterik ez da.

Tomas Mikeles-torena erretoreak Esteban Urtun-saustegi eta Jeanne Munitxaren bitartez jaso zuen istorioa, eta osaba Martinek transmititu dio Joxemari Iturralderi. Esteban eta Jeanne, Iparraldeko euskaldunak, nobelako pertsonaia dira biak ala biak. Prota-

Rasputin eta San Petersburgoko gauak
Joxemari Iturralde
Elkar, 2013

gonistak, berriz, Rasputin –Gregori Efimovitz–, Alexandra tsarina –Nikolas II. tsarraren andrea–, Alexis eta Yussupov printzeak, besteak beste.

Nobela historikoa izanagatik, fikzio nobela da neurri handienez. Erotikotik ere badu amñi bat. Idazle tolosarrak Errusiako azken tsarraren azken egunak hala nola boltxebikeen iraultzaren hastapena kontatzen ditu –neurri bateko dokumentazio lana agerikoa da–, eta historia fikziora ekartzeko egin duen idazketa ere nabari da. Nobelaren erotikotasuna dena den, mugatua da oso.

Horratx beste inpresio bitxi bat: Rasputinen behin-behineko dohainak bere zakil zantarrari zor dizkio, bere mistikari baino. Tira, historiaren motorra botereak –diruak– eta sexuak atxikitzen dute martxan, mistikak ere bai prefosta. Hau gezurrezkoa da baina, edo lehen biak errealagoak behintzat.

Rasputin eta San Petersburgoko gauak iniziazioko nobelatzen jotzen dut neronek. Trabarik gabeko hizkuntza darabil tolosarrak, di-da batean hasi eta amaitzeko irakurketa. ■

Mikel Asurmendi

